Pensionsudspil 2024

Tryg fremtid

Liberal LA Alliance

Indledning

Det er på tide at fremtidssikre danskernes økonomi – over hele livet.

Danskerne er noget nær verdensmestre i at spare op til pensionen, og det stiller Danmark langt bedre end mange andre lande til en fremtid med færre unge og flere ældre.

Til gengæld er mange danskere mere pressede i starten af deres arbejdsliv, hvor folk typisk både skal spare op til at købe en bolig og til pensionen på samme tid – i den del af deres arbejdsliv, hvor de ofte tjener mindst. Samtidig føler flere og flere, at de er låst i nogle kasser, når det kommer til arbejdslivet, som de ikke nødvendigvis passer ind i.

De problemer kan vi løse – hvis vi tænker tingene sammen.

I stedet for kun at tænke på pensionsopsparingen som en opsparing til den livsfase, hvor man er trådt ud af arbejdsmarkedet, bør vi sætte pensionerne fri.

På den måde vil folk også kunne få glæde af deres pensionsopsparinger i den periode af livet, hvor de økonomiske behov er størst.

Hvis man i dag vil bruge penge fra pensionsopsparingen på f.eks. at købe en bolig, holde pause fra sit arbejde eller til at trække sig før den politiske bestemte pensionsalder, bliver man ramt af en særlig strafskat på 60 pct.

Det kan vi gøre bedre.

De danske pensioner er - og vil fortsat være - så velpolstrede, at der er plads til at give danskerne mulighed for fleksibilitet i løbet af deres arbejdsliv. Med en frisættelse af de danske pensionsopsparinger vil danskerne få endnu større nytte af deres pensionsopsparinger, så man kan få luft i økonomien på de tidspunkter, hvor man har brug for det.

Sådan kan vi skabe en tryggere ramme om danskernes økonomi over hele livet.

Det vil vi:

1. **Håndsrækning til førstegangskøbere**
2. **Længere barsel gennem pensionsopsparing**
3. **Mere fleksibel folkepension**
4. **Bedre forhold for at spare mere op**
5. **Mere ligestilling i pensionssystemet**

1 Håndsrækning til førstegangskøbere

Førstegangskøbere har svært ved at komme ind på boligmarkedet

Det er blevet stadig sværere at være førstegangskøber på det danske boligmarked. I en tid med relativt høje renter og høje huspriser, er det dyrt at komme ind på boligmarkedet. [1] Det slår blandt andet ud i, at den gennemsnitlige førstegangskøber er over 35 år. [2] Det kræver over tid både større indkomst og opsparing at købe en bolig. [3]

Kreditkrav betyder i dag, at man som minimum skal have 5 % af boligens værdi, når man køber – og mulighederne er væsentligt bedre, hvis man har mere. Det kan som nyuddannet være svært at spare et stort beløb op, når man i langt de fleste jobs er bundet af at skulle betale en væsentlig del af sin indkomst ind på en pensionsopsparing. Og det kan være svært at få lov til at låne, selvom man har gode indkomstforhold, hvis man ikke kommer med en tilstrækkelig stor udbetaling.

Det vil vi:

Brug pensionsopsparingen til at få fodfæste på boligmarkedet

Førstegangskøbere skal gives mulighed for at låne fra deres pensionsopsparing til udbetalingen på deres første ejerbolig. Lånet skal være skatte- og afdragsfrit de første 5 år, så man kan få nedbragt banklån m.v. Efter de 5 år skal lånet forrentes over for pensionsopsparingen, og der skal laves en afbetalingsplan. Ordinære pensionsindbetalinger er ikke afdrag på lånet, og afdragene er ikke berettigede til fradrag. Lånet skal afdrages over maksimalt 10 år.

Eksempel:

Erik og Anna køber en bolig til 3 mio. kr. De har sparet 150.000 kr. op til udbetalingen og beslutter at låne yderligere 150.000 i deres pensions-opsparinger. De kan altså købe huset med et realkreditlån på 2,4 mio. kr. og et banklån på 300.000 kr. Realkreditlånet er afdragsfrit de første 10 år, så de kan afdrage den anden gæld først.

I løbet af de første fem år kan de afdrage deres banklån. Det kræver, at de efter skat sidder for ca. 7.700 kr. om måneden til realkreditlånet og 5.400 kr. om måneden til banklånet. Efter fem år er banklånet så afdraget, og Erik og Anna kan begynde at afdrage på deres 'pensionslån'. Afdrager de i samme takt vil de efter ca. 2,5 år have afdraget lånet til deres pensions-opsparinger og dermed alene have realkreditlånet tilbage. [4]

Hvorfor kun lån?

Pensionsopsparingerne er skattefrie ved indbetaling, og derfor vil det skabe et stort skattehul, hvis man kunne få pengene ubeskattet ud ved at have dem placeret i et boligkøb. Det ville desuden underminere pensionssystemet, så folk ikke vil bruge skattefordelene i pensions-systemet til at få sparet tilstrækkeligt op til at kunne klare sig i alderdommen.

Hvorfor kun til førstegangskøbere?

Slap man pensionsopsparingerne fri generelt, ville det kunne få betydningerne for priserne på boligmarkedet og altså gøre det endnu sværere for førstegangs-køberne. Det er ikke meningen.

Det vil vi:

2 Længere barsel gennem pensionsopsparing

Mange ønsker sig længere barsel

Pensionssystemet har fået en størrelse, hvor det løser en række andre opgaver end bare opsparing til alderdommen. Det er en god udvikling, og der ligger en række muligheder for at udbygge det yderligere. Danskerne fortjener flere muligheder for at få den start på børnetilværelsen, som den enkelte familie ønsker sig. Mange ønsker sig mere end de 48 ugers barsel, som man kan få i barselsdagpenge-systemet – og det er oplagt, at pensionssystemet kan bruges til dette.

Man skal kunne forlænge sin barsel med sin pensionsopsparing

Det skal efter barselsdagpengenes udløb være muligt at forlænge barslen med op til 3 måneder betalt af forældrenes pensionsopsparing. Man skal kunne udbetale op til barselsdagpengesatsen.

Pengene skal kunne komme fra begge forældres pensions-opsparinger uagtet hvem, som afholder barslen. Udbetalingerne skal beskattes som almindelig indkomst på linje med pensionsudbetalinger.

3 Mere fleksibel folkepension

Folkepensionen er en kasseløsning, som passer færre og færre

Vores folkepension er meget rigid, når det kommer både til både start og indretningen undervejs.

I dag har man mulighed for at udskyde sin pension – altså at vente med at få folkepensionen udbetalt mod, at man får en højere ydelse. Den ordning blev i høj grad overflødiggjort af, at man fjernede modregning af lønindtægter i folkepensionen. Derudover har folkepensionssystemet ikke nogle frihedsgrader. I LA ønsker vi os et system, hvor både den offentlige og private pension understøtter vores egne valg hele livet.

Det vil vi:

I de senere år er der væsentlig flere seniorer over folkepensionsalderen, der bliver på arbejdsmarkedet. Det er fremragende, men pensionssystemet er indrettet ud fra en tankegang om, at man arbejder, indtil man går på pension. Virkeligheden er imidlertid, at mange arbejder deltid eller vender tilbage til job, efter de er blevet pensioneret. Grænserne mellem arbejdsliv og pension er blevet langt mere flydende, og det skal vores pensionssystem være endnu bedre til at understøtte.

Folkepension på deltid

Det skal være muligt at få udbetalt sin pension på ”deltid”. Hvis man som pensionist fx ønsker at arbejde halvtid, skal man kunne kombinere det med at have halvt træk på sine pensionsudbetalinger, hvis man ønsker det. I dag har man på sine livsvarige pensioner kun muligheden for at sætte den helt på pause. Og for ratepensionen er der intet at gøre, hvis man først har påbegyndt udbetalinger.

For ratepensioner skal der desuden gives mulighed for, at man sætter udbetalingerne på pause, hvis man får lyst til at vende tilbage til job. [5]

Tidligere folkepension til lavere ydelse

Det skal være muligt at ”nedsætte” sin pension i op til et år – altså at påbegynde udbetalingen af sin folkepension tidligere mod, at ydelsen bliver tilsvarende lavere. En forudsætning for nedsat pension skal være, at man har private pensionsopsparinger over et vist niveau, så der ikke senere opstår pres for nye politiske ordninger.

4 Bedre forhold for at spare mere op

Private opsparinger fortjener bedre vilkår

Jo mere, man sparer op, jo mere frihed og fleksibilitet kan man få i sit arbejdsliv. Det bør ikke kun være de rige forundt, og skattesystemet kunne i langt højere grad understøtte dette.

I dag er der fri indbetaling til arbejdsgiveradministrerede livsvarige pensioner, men indbetalingsloft for ratepensioner og privattegnede livsvarige pensioner.

Det vil vi:

Det er grundlæggende en ulogisk skævhed. Særligt er det et problem, at man stærkt begrænser folks mulighed for at spare op via rate-pensioner. Der kan være mange fordele ved at have en ratepension. Mange foretrækker, at i hvert fald en del af pensionsopsparingen har karakter af opsparing i stedet for forsikringsordning, så man kan efterlade sine arvinger med resten af ens pension, hvis man skulle dø tidligt. Og det er også et omkostningsspørgsmål. Organisationer som repræsenterer brede udsnit kan forhandle sig til attraktive priser på forsikringer, mens priserne er høje, hvis man kommer ind ad døren alene.

Løsningen er FriPension

I stedet for at politikerne skal indføre særordninger for bestemte grupper, vil vi indføre en helt ny ordning, hvor alle danskere kan spare skattefrit op til at trække sig tidligere tilbage eller forsøde sin pensionisttilværelse. Nærmere bestemt op til 675 kr. om måneden. Pengene skal være fradragsberettigede ved indbetaling som pensionsindbetalinger til fx en ratepension, og der skal heller ikke betales skat ved udbetaling. Der skal altså alene betales PAL-skat af afkastet.

Det lyder måske ikke af meget med 675 kr. om måneden, men betaler man ind på en FriPension i et helt arbejdsliv, vil man kunne trække sig tilbage fem år før pensionsalderen med en ydelse svarende til folkepensionen. [6]

Sæt indskudsgrænsen op

Indskudsgrænsen for ratepensionen skal hæves til 100.000 kr. fra de nuværende 63.100 kr. [7]

5 Mere ligestilling i pensionssystemet

Ulige pensionsopsparinger for at få familielivet til at hænge sammen

I 7 ud af 10 ægteskaber har kvinden den mindste pension, hvilket blandt andet skyldes manglende indbetalinger ved barsel, og at kvinder ofte går på deltid for at få børnetilværelsen til at hænge sammen.

Det vil vi:

Når det så ofte især er forårsaget af livsvalg taget for at understøtte det samlede familieliv, er det urimeligt, hvis kvinder stilles dårligere i de tilfælde, hvor ægteskabet ender i skilsmisse.

Når der sker formuedeling ved en skilsmisse, er pensionen i udgangspunktet undtaget. Kun hvis man har en ægtepagt, vil man normalt have mulighed for at dele sine pensioner, og det har 75 % af nygifte ikke. [8]

Løsningen er at medregne pensionsopsparinger i familiens samlede formue

I udgangspunkt skal pensionsopsparinger deles ved skilsmisse for ægteskaber indgået i fremtiden. Pensioner er en formue opbygget helt på linje med friværdi i bolig, fri opsparing, aktier og alt muligt andet. Det naturlige udgangspunkt skal være, at det indgår helt på linje med andre formuetyper i opgørelsen af den samlede formue i familien som enhed – selvfølgelig med mulighed for at aftale sig frem til noget andet i en ægtepagt, hvis familien ønsker det.

Der kan være situationer, hvor det er kompliceret at dele. Det kan fx være, hvis den ene ægtefælle har en tjenestemandspension, og hvor man i den enkelte familie kan lave de nødvendige værnsregler.

Når man ændrer på den slags, bør man selvfølgelig ikke gøre det med tilbagevirkende kraft, så folk stilles anderledes, end da de indgik et ægteskab. Derfor skal ændringen kun gælde for ægteskaber indgået efter, at dette forslag bliver vedtaget medmindre, at par vælger at lade sig inspirere af regelændringen og selv aftaler, at ændringen også skal gælde for dem.

Hvad mener danskerne selv?

AP Pension har i en meningsmåling spurgt danskerne, hvad de synes om, at få retten til at bruge deres pensionsopsparing før tid. [9]

62 %

62 % af de adspurgte er enige eller meget enige i, at man skal kunne tage et års løn ud af opsparingen for at passe en syg pårørende. 13 % er uenige eller meget uenige.

53 %

53 % af de adspurgte er enige eller meget enige i, at man skal kunne bremse sine pensionsindbetalinger i op til to år for at bruge pengene på at afdrage på gæld. 19 % er uenige eller meget uenige.

50 %

50 % af de adspurgte er enige eller meget enige i, at man skal kunne få udbetalt op til en årsløn fra sin pensionsopsparing, hvis man påbegynder en ny uddannelse senere i livet. 18 % er uenige eller meget uenige.

Kilder

[1] Nordea: Høje boligrenter og stigende boligpriser får boligbyrden til at stige. https://nytfranordea.nordea.dk/da/artikler/202401-hoeje-boligrenter-og-stigende-boligpriser-faar-boligbyrden-til-stige#:~:text=I%20%C3%B8jeblikket%20er%20boligbyrden%20for,derfor%20har%20det%20forholdsvist%20sv%C3%A6rt.

[2] Danmarks statistik: Hver anden boligkøber er førstegangskøber. https://www.dst.dk/Site/Dst/Udgivelser/nyt/GetAnalyse.aspx?cid=52915

[3] Finans: Voldsom stigning: Så meget kræver det for førstegangskøbere at komme ind på boligmarkedet. https://finans.dk/privatokonomi/ECE15603462/voldsom-stigning-saa-meget-kraever-det-for-foerstegangskoebere-at-komme-ind-paa-boligmarkedet/

[4] Der er regnet på et 4 % fastforrentet realkreditlån, samt et banklån på 5,5 %.

[5] I 2018 øgede man den maksimale udbetalingsperiode.

[6] Beregningen tager udgangspunkt i 40 års indbetalinger med en gns. forrentning på 3 % efter skat og inflation. Med en sådan indbetaling vil man kunne udbetale en ydelse på ca. 11.500 kr. i 5 år før folkepensionsalderen, hvilket er lidt mere end folkepension inkl. pensionstillæg (men eksklusiv boligydelse, ældrecheck og andre særydelser til folkepensionister).

[7] Skatteudvalget: 2014-15 SAU Alm.del endeligt svar på spørgsmål 384. Forslaget vurderedes i 2015 at koste 450 mio. kr. varigt – mere på kort sigt. https://www.ft.dk/samling/20141/almdel/sau/spm/384/svar/1225258/1494389.pdf

[8] Finans: 75 pct. af nygifte kvinder løber økonomisk risiko: Så let er det at undgå. https://finans.dk/privatokonomi/ECE14683277/75-pct-af-nygifte-kvinder-loeber-oekonomisk-risiko-saa-let-er-det-at-undgaa/

[9] Børsen: Flertal af danskere ønsker at kunne hæve pensionen før tid. https://borsen.dk/nyheder/investor/flertal-onsker-mere-fleksibel-pension

Liberal LA Alliance